

ugled in verodostojnost. V antiki so zato poznali precej načinov in učinkovitih sredstev pomnjenja ali *mnemotehnik*, s katerimi so javni govorniki urili spomin in so si lahko uspešno zapomnili dolge govore. Ena takih, ki se uporablja še danes, je *vizualna mnemotehnik* ali pomnjenje s pomočjo »krajev« (lat. *loci*).¹⁵ Temeljila je na pomnjenju govora s pomočjo vizualnih predstav nekega izbranega kraja/prostora (npr. dobro znana pot, domača hiša, soba itd.), v katerem so besedne/besedilne enote dodeljene posameznim elementom znotraj tega kraja/prostora (npr. postojanke ob poti, prostori v hiši, predmeti v sobi). Tovrstna vizualizacija predstavlja le enega od mnogih mnemotehničnih načinov, kajti pomnjenje in priklic informacije s pomočjo oblikovanja vizualnih predstav je mogoče zasnovati tudi na zvočni podobi besed (kot sta ritem in rima), uporabi asociacij, ključnih besed, miselnih vzorcev ipd.¹⁶ Od govornika je odvisno, za katerega od načinov se odloči – izbral naj bi tistega, ki mu je glede na lastne kognitivne specifičnosti najbližji oz. v kontekstu priprave najuporabnejši. Ciceron je, denimo, vizualne predstave štel med najučinkovitejše načine za pomnjenje govora, pri čemer pa jasno poudari tudi osebni vidik uspešnega pomnjenja:

»/N/ašega se duha najbolj drži tisto, kar nam predajo in v nas vtisnejo čutila; najostrejše izmed vseh naših čutil pa je čutilo vida, zato lahko v duhu najlažje obdržimo zaznave, ki jih sprejmemo z ušesi ali z mišljenjem, če jih predamo duhu tudi s posredovanjem vida na ta način, da nevidne in presoji pogleda nedostopne stvari nekakšen obris in podoba in oblika označuje tako, da z *notranjim pogledom tako rekoč zadržimo stvari, ki bi jih z mislijo lahko komajda zaobjeli.*« (De or. 2.37.357, prevod Ksenja Geister, poudarili avtorji)

- 15 Gre za še eno pomensko vlogo starogrškega izraza *tópoi* (lat. *loci*), ki smo ga omenili že v zvezi z odkrivanjem argumentov. Iznajdbo vizualne mnemotehnik tradicija pripisuje starogrškemu pesniku Simonidu iz Keosa. Zgodbo o tem, kako je pesnik s pomočjo vizualizacije uspešno priklical potrebne informacije, je mogoče prebrati pri Ciceronu (De or. 2.86.351) in Kvintilijanu (Inst. 11.2.11-13).
- 16 Zanimivo je, da sodobna retorična teorija pomnjenju in vlogi spomina pri prepričevanju ne posveča posebne pozornosti. Kot poskus teoretične obuditve zanimanja za četrto (in peto) od govornikovih opravil lahko omenimo knjigo iz ameriškega prostora z naslovom *Rhetorical Memory and Delivery: Classical Concepts for Contemporary Composition Communication* (Reynolds, 1993), ki je ena redkih monografskih izdaj na to temo. Pomnjenju in spominu kot sestavnemu delu pedagoškega procesa se v sodobnem času posvečajo v glavnem (pedagoška in razvojna) psihologija, didaktika in pedagogika. O pomenu mnemotehničnih sredstev kot učnih strategij glejte npr. Marentič Požarnik, 2000; Pečjak in Gradišar, 2002.